

Tarab Tulku Rinpoche XI, Lhrampa Geshe / Dr. Phil. December 22, 1934 – September 23, 2004.

Vores højt ærede lærer og kære ven Tarab Tulku Rinpoche har forladt sin fysiske eksistens tirsdag d. 23 september kl. 15 i Danmark.

Rinpoche var syg af kræft det sidste halve år – sygdommen brød voldsomt ud kort efter hans tur til Indien, hvor han underviste i 21 højere Tibetanske Institutioner i oktober sidste år, på opfordring fra Hans Hellighed Dalai Lama, arrangeret af Dalai Lama's private kontor i samarbejde med den Tibetanske Eksilregerings Uddannelses Ministerium.

Rinpoche's død kom som en stor overraskelse selv for hans nære elever. Det var svært at forstå hvor syg Rinpoche var, da han aldrig holdt op med at rejse eller undervise, selv kun to uger før Rinpoche 'gik bort' insisterede han på at tage fra Privat Klinikken i Montreux til Hamburg for at undervise i Yogacara i forbindelse med *Unity in Duality Uddannelsen*. Det var først efter en del overtalelse at Rinpoche tog imod en indlæggelse på Universitets Hospitalet i Strasbourg hos en meget velanskreven professor i hans sygdom. Da vi ankom med Rinpoche kunne lægerne ikke forstå, at han kunne være i live, i den tilstand han var. Endnu mindre kunne de forstå, at Rinpoche var ved bevidsthed, med så store smerter. I Strasbourg var Rinpoche ved at 'gå bort', men i følge lægerne havde han formået at udføre et lille mirakel, som fik hans nyrer i gang igen, så han kunne tage flyet med hjem til Danmark, hvor han tilbragte sin sidste uge med sin familie og nære.

Det er meget mærkeligt for mig at omtale Rinpoche som 'gået bort' eller 'død', da det er meget svært at forstå, mest fordi Rinpoche's nærvær føles så stærkt - oftest stærkere end da Rinpoche var fysisk i live. I Rinpoche's tilfælde passer ordene 'bortgang' eller den normale betydning af 'død', som et "endeligt" og som "adskillelse" overhovedet ikke. Rinpoche brød vores almindelige forståelsesramme, og hvis vores normale logik angående døden ikke allerede var det, så er den nu endegyldigt sat ud af spil. Livet bliver på ingen måde det samme nogen sinde igen! Imidlertid er Tarab Tulku Rinpoche's 'død' en sand udlevelse af den teori, som Rinpoche har forsøgt at delagtiggøre sine elever i om forholdet mellem 'liv' og 'død' og de grundliggende processer indenfor tantraerne.

Det har været den aller mest specielle og helt sikkert også den mest lærerige oplevelse med Rinpoche, at være nærværende ved Rinpoche's overgang til denne anden tilstand – selv om der har været mange utrolige oplevelser i de 24 år, jeg har kendt ham.

Vi kæmpede bravt i den sidste stund med vores følelser, men så snart Rinpoche gik ind i selve dødsprocessen, hjalp han os utroligt. Rinpoche manifesterede en enorm ro og styrke, som, hvis og når vi formåede at kontakte den, trak os med ind i hans indadrettede, dybere og dybere gående proces, hvor betydningen af adskillelse, tid og rum langsomt opløstes for at give plads til det stærke nærvær, som har virket støttende, beskyttende og dybt inspirerende lige siden.

Rinpoche's ansigt havde allerede forandret sig i de sidste dage før hans 'bortgang', han lignede mere og mere sig selv som 35 årig. Jeg har et fotografi fra dengang, hvor han lignede en samurai. De sidste dage spøjte Rinpoche med, at vi skulle bruge dette nye "look" i det næste kursusprogram med langt hår samlet i nakken.

Men gennem dødsprocessen blev Rinpoche`s ansigt endnu mere dybt og roligt for til slut at udstråle en viis ro med et nærvær af fuldstændigt uforstyrret fred – hvis jeg skal prøve at beskrive det ubeskrivelige – som man kunne forestille sig en virkeliggjort Bodddhisatva – med en stærk og samtidig varm, hjemlig, indtagende udstråling fra hjerte-chakret.

Selv om Rinpoche til sidst ikke havde kræfter til at løfte en finger og hans blodsukker var på et niveau hvor andre mennesker ville være bevidstløse, forblev Rinpoche ved bevidsthed hele den dag, han 'gik bort'. På et bestemt tidspunkt bad Rinpoche os om at hjælpe sig at sidde ret op i sengen med korslagte ben, som beskrevet i teksterne, og han forblev således siddende ubevægelig igennem hele dødsprocessen.

Rinpoche bad Ngawang (hans hjælper helt tilbage fra Tibet) om en sort tibetansk pille (precious black pill). Så så Rinpoche på os og smilede, hvorefter han kiggede op mod himlen et øjeblik og sagde AH, før han lukkede sine øjne og gik ind i den egentlige dødsproces, som, efter det sidste åndedrag, efterlod os i mange, mange timer med dette enorme nærvær, styrke, kærlighed og medfølelse som udstrålede fra ham og helt opfyldte rummet. Bagefter fandt vi ud af, at det samtidig blev følt mange andre steder i verden af hans elever – og det synes at vedblive at være tilstede, hvor end vi befinder os.

Dagen før Rinpoche`s dødsproces var der jordskælv i Danmark, hvilket er meget usædvanligt. Da Rinpoche`s død indfandt sig skinnede solen, det regnede og der var mange regnbuer. Og natten før kremeringen af Rinpoche`s krop rystede Store Søhøj, Rinpoche`s hus. En høj buldren drog gennem huset, og Rinpoches bord rystede, som et endeligt farvel til sin tidligere fysiske eksistens.

På dødslejet lovede Rinpoche at vedblive at være for os, og vi kan mærke, at det er han – så heller ikke denne gang lovede han mere end han kunne holde. Rinpoche viste allerede på Yogacara kurset i Hamburg at muligheden af hans ikke-fysiske tilstedeværelse var meget virkelig. Mange af kursisterne gav individuelt udtryk for, at de følte hans nærvær stærkere nu, end da han var fysisk tilstede, selv om de fleste af disse personer ikke er Buddhister og ikke har kendt Rinpoche særlig længe. Dette fænomen viste sig ligeledes at være virkeligt for deltagerne både i Aix-en-Provence og i Paris og i München – på de tre *Unity in Duality* weekend kurser, som indtil nu er fulgt efter Rinpoche`s død.

En af Rinpoche`s store bekymringer før han gik ind i døds processen var, at han følte, han ikke havde afsluttet sit virke – især i forhold til sit eget folk. Han var ked af, at han ikke var i stand til at gøre sit andet værk på Tibetansk færdigt – Rinpoche har afsluttet sit første store værk på Tibetansk, som bliver taget hånd om af Hans Hellighed Dalai Lama, der fører tilsyn med dets publicering i Dharamsala.

Det var også Rinpoche`s plan at begynde at undervise Tibetanske lærde i forbindelse med etablering af *Unity in Duality Uddannelses Programmet i Dehra Dun i Indien* med opstart i marts 2005. Rinpoche var meget ked af, at han nu ikke længere var i stand give sin indsamlede viden tilbage til Tibetanerne. Så lige før Rinpoche gik ind i dødsprocessen, lovede vi ham, at vi ville fortsætte byggeprojektet i Indien, og Rinpoche bad mig sætte *Unity in Duality Uddannelsesprogrammet* i Indien i gang til marts som planlagt. Jeg lovede også at vi ville forsøge at gøre uddannelsen her tilgængelig for de Tibetanere, som måtte ønske at studere *Unity in Duality*, og som kan engelsk godt nok til at deltage.

Rinpoche var ligeledes meget optaget af fortsættelsen af de *Unity in Duality Uddannelser*, som allerede er i gang i Paris og Hamborg. Det var hans sidste ønske, at de også måtte fortsætte, og jeg lovede, at jeg ville gøre mit bedste. Med disse løfter bredte der sig et stort smil i Rinpoche`s ansigt og et strålende skær lyste fra hans øjne, og det syntes som om det gav ham fred til at gå endeligt ind i dødsprocessen. Så jeg håber – og nu ved jeg det – at virkeligt mange af Rinpoche`s elever føler det samme ansvar som jeg og vil hjælpe med at opfylde Rinpoche`s dybtføjte ønsker.

Foruden mange elever rundt omkring i verden forlod Rinpoche sin kone Kirsten Losang og sin søn Norbu Losang. Da Norbu kun er 16 år, har vi lovet Rinpoche at oprette en fond, som vil sikre, at Norbu kan få den uddannelse han ønsker. Samtidig vil vi sikre at Rinpoche`s meditationsrum og retreat lejligheden vil forblive tilgængelig for hans elever.

Hans Helligheds Kontor har rådet os til at lade Rinpoche blive kremeret i Danmark, hvilket er gjort. Rinpoche`s aske vil delvis blive ført til Dharamsala og delvis blive i Danmark. På anmodning fra Dharamsala vil vi lade udføre 2 sølv stupaer med forgyldte ornamenter til Rinpoche`s aske.

Alle Tarab Institutterne hjælper med at indsamle penge til finansieringen af Stupaerne. Hvis du skulle ønske at være med, er du velkommen til at sende dit bidrag til Tarab Institutet`s giro: 1-245-0133. Vores postadresse er: Store Søhøj, Hørsholm Kongevej 40, 2970 Hørsholm; Tel/Fax: 45760044. Husk af markere bidraget med betegnelsen Stupa.

Lige siden Rinpoche gik ind i dødsprocessen er de behørlige ritualer blevet udført i Dharamsala på Tantric Collage og på de store Kloster Universiteter i Syd Indien. Herefter vil alle de nødvendige ritualer, vedrørende anmodning om at Rinpoche vil manifestere sig igen som et menneske blandt os begynde. *Bønnen om et langt liv* for Rinpoche, som blev forfattet af Den 13 Dalai Lama`s lærer og senere Regent, Taktrak Rinpoche, er nu blevet omdannet til en *anmodning-om-at-vende-tilbage-bøn* og kan fås ved henvendelse til Tarab Institutet.

Vi har lige hørt fra Mexico, at Hans Hellighed har udtalt ved et offentligt møde, hvor en af Rinpoches tibetanske elever var tilstede, at Tarab Tulku Rinpoche på ingen måde var en almindelig Lama, men en helt usædvanlig scholar og en af de store læremestre. Dalai Lama udtrykte endvidere at Tarab Tulku Rinpoches tidlige bortgang var en stor ulykke for os alle. Dalai Lama lovede derfor, at han ville gøre alt, hvad der er i hans magt for at finde den næste inkarnation af Tarab Tulku.

Lene Handberg
Tarab Tulku Rinpoche`s assistent.

Brev fra Kirsten Losang

Kære venner,
Først og fremmest vil jeg gerne udtrykke min dybtføjte tak for al jeres hjælp og støtte i forbindelse med Rinpoches sygdom og død. Det har været en meget stor støtte for os og det har givet mig og min familie styrke at vide, at I har tænkt på os.

Samtidig vil jeg gerne benytte denne lejlighed til at dele mit personlige synspunkt med jer i forbindelse med fortsættelsen af Rinpoches virke. Det lå Rinpoche stærkt på sinde at *Unity in Duality Uddannelserne* skulle fortsætte og endda sprede sig til andre lande - her tænkte Rinpoche specielt på Indien og det tibetanske folk. Rinpoche brugte hele sit liv på at forstå, erkende og videregive essensen af de gamle skrifter, og det ville være spild at hans arbejde, hvis *Unity in Duality*, som det har udmøntet sig i, ikke ville fortsætte i hans ånd. Det er min overbevisning at Rinpoche vil blive anerkendt som en af de helt store reformatorer af Tibetansk Buddhisme.

Jeg ved at det er Rinpoches ønske at vi fortsætter det gode arbejde i henhold til *Tendrel / Unity in Duality* og at I støtter Lene Handberg, som er blevet betroet Rinpoches værdifulde belæringer. Endda dagen før Rinpoches død udtrykte han sin dybe ønske for fortsættelsen af hans virke og hans undervisning og dette ønske var henvendt til os alle.

Jeg er overbevist om, at vi kan opfylde Rinpoches sidste ønsker, hvis vi står sammen og hjælper hinanden.

Kirsten Losang

Unity in Duality i Indien

Det næste Unity in Duality Uddannelsesprogram starter i Marts 2005 i Dehra Dun i nærheden af *Tarab Ling*, i Nordindien (6 timer fra Delhi).

I Indien vil *Unity in Duality Undervisningen* blive varetaget af Lene Handberg og foregå på engelsk, og der vil blive simultan oversættelse til Tysk og Fransk via hovedtelefoner. Der vil være mulighed for tibetanere, som mestrer et af disse sprog, at deltage. For tibetanerne er der mulighed for at blive sponsoreret af vestlige studerende – det vil med andre ord også sige, at det er muligt at sponsorere tibetanske studerende ved henvendelse til Tarab Institutet på E-mail adressen: info@tarab-institute.org

Studieplanen m.v. kan downloades fra Tarab Institutets hjemmeside: www.tarab-insitute.org

---

Tarab Rinpoche - En kort biografi

Af Lene Handberg

Tarab Tulku Rinpoche blev født i Gangkyi Shar nær Lhasa d. 22 december 1934.

Ved hans fødsel blomstrede et æbletræ i forældrenes have på trods af, at det var december, og at det var i det Centrale Tibet, hvor det var bittert koldt på den tid af året. Vandet i forældrenes hus forvandlede til mælk, og Rinpoche blev født med sejrsskjorten på, alle tegn som tyder på, at et usædvanligt barn er blevet født. For at undgå at Rinpoche skulle blive genkendt som en reinkarnations Lama og dermed taget fra moren, prøvede hun at skjule hvor speciel hendes søn var ved at tilsløre nogle af tegnene, da hun ikke ville miste ham. Rinpoche sagde, at hans mor for eksempel havde fortalt ham: ”Da jeg var en baby, og hun tog mig med til templet, sagde jeg

mantraer. Jeg sagde mantraer så tydeligt, at hun blev bange for at andre ville høre det, og hun lagde derfor sin hånd over min mund, hver gang jeg begyndte”.

Da Rinpoche var omkring 1år, tog hans mormors bror, som var Den Trettende Dalai Lamas lærer og som senere blev *Tibets Regent, Ven. Taktrag Rinpoche, (Tib. sTag-brag)*, ham med hen til sit kloster, som var i nærheden, og satte ham på sin trone. Rinpoche kunne huske denne episode fordi Taktrag Rinpoche blev ved med at spørge i en mere og mere bydende tone: ”hvem er du inkarnation af?”. Rinpoche blev så gal til sidst, at han sparkede Taktrags klokke på gulvet. Senere ankom munke fra Tashi Rabten klosteret i Kongpo og testede Rinpoche med de traditionelle prøver, og de hævdede, at han var reinkarnationen af Tarab Tulku X. Så Rinpoche blev derefter sat på tronen i sit kloster Tashi Rabten i Kongpo i det sydøstlige Tibet på grænsen til Assam, da han var to år gammel, som den elvte inkarnation af Tarab Tulku. Rinpoches mor og søster fulgte ham, og blev hos ham de næste to år.

Dette område af Tibet var meget smukt, og Rinpoche holdt af at være her i det næsten subtropiske hjørne af Tibet, i kun 2000 m's højde. Det var et meget frugtbart område med mange træer - blandt andet abrikos- og ferskentræer. Der var ganske anderledes end i det stenede og tørre landskab i det Centrale Tibet, som de fleste forbinder med Tibet.

I Kongpo, i Tashi Rabten klosteret, begyndte Rinpoche`s træning med at læse da han var 3 år, og inden han var 4 år, lærte han at lede ritualerne – en nødvendig del af hans funktion som Lama og Shaman, for at hjælpe befolkningen i sit område, som var på størrelse med fyrstedømmet Luxembourg, når de havde problemer. For eksempel hvis der var tørke, skulle Rinpoche lave regnritualer, og hvis der var sygdom, var der andre ritualer at udføre. Selvom det var dejlige år for Rinpoche, skulle opholdet i Tashi Rabten klosteret ikke vare længe. Rinpoche fortæller: ”Den nylige udpegede Regent, *Taktrag Rinpoche*, syntes at være meget optaget af mig, og han skrev et brev til mit kloster, hvori der stod: ”Lama Tarab Tulku skal ikke længere forblive i Kongpo. Det er bedst for ham at komme til Lhasa, til Drepung Universitets Klosteret, hvor han kan få en anden undervisning end i sit kloster for at starte sine akademiske og mere dybtgående studier.” Han skrev adskillige breve. Min hjemmelærer og min ”manager” svarede: ”Han er for lille. Han kan ikke studere endnu. Tiden er ikke inde til at bringe ham til et stort kloster”. Men Regenten insisterede og til sidst.....kunne de ikke blive ved med at afslå, da han var landets leder. De besluttede så at jeg skulle bringes til Lhasa. Jeg var da omkring 6 år gammel”.

Tarab Tulku XI's egen beretning om sin usædvanlige rejse til Drepung

”Jeg rejste fra Gompo til Lhasa for at komme ind på Drepung Kloster Universitet. Jeg var omkring 6 år gammel. Når en inkarneret Lama med et større Lhadrang (Gods) kom ind på Drepung, var der en speciel etikette, der skulle følges. Jeg blev derfor ledsaget af repræsentanter for mit Lhadrang (12-15 mennesker), derudover var der repræsentanterne for Tarab (Tashi Rabten) området, og endelig repræsentanter for Tashi Rabden Klosterbestyrelsen, alle til hest. Der var også mange muldyr, som transportererede maden til det næste lange stykke tid og de ofringer, som det var kutyme, man havde med, her ibland tibetansk te til alle munkene (ca. 10.000). Så vi var mange mennesker, heste og muldyr – en hel karavane på rejse til Lhasa. Alt i alt var vi omkring 20 personer på hesteryg, og i tillæg hertil 40 muldyr og en hel del personer til at tage sig af dem. Vi rejste i omkring tre uger, før vi nåede Lhasa”.

”Da vi var ca. 3 dage fra Lhasa, måtte vi krydse en stor flod – Lhasa floden (i dag ville det kun tage 4 timer i bil herfra til Lhasa). Dengang var der ingen bro. Kineserne byggede senere en bro over Lhasa floden, tættere på Lhasa.

Det var i starten af vinteren i den niende måned i den Tibetanske kalender i året 1941. Der var allerede en masse is, som flød i floden. Store isflager. Vi stod alle sammen og kiggede på de tykke isflager. Efter et stykke tid begyndte folk at blive panikslagne, for hvis vi ikke kom over nu, ville vi ikke være i stand til at nå frem til det sted, hvor hestene og muldyrene kunne græsse for natten. Vi vidste ikke hvor lang tid det ville vare, før isen var flydt forbi”.

”Isflagerne var meget store – omkring en meter i diameter og også ret tykke. Da de ikke vidste, hvad de skulle gøre kom min manager og min hjemmelærer hen til mig og sagde: ”Du er Lamaen, så du bliver nødt til at gøre noget, der kan hjælpe os til at krydse over floden”. Jeg spurgte, hvorfor vi ikke bare kunne gå over? Og de forklarede, at isen kom med stor kraft, og at den var meget tung. Hvis hestene og muldyrene gik ud i vandet, ville isen brække deres ben. Under disse dårlige betingelser var det derfor ikke muligt at gå over floden. Og hvis vi ikke blev i stand til at gå over meget snart, ville dyrene ikke få mad for natten. Da jeg hørte det fyldte en følelse af kærlighed og medfølelse for dyrene mig, og jeg bad for dem. Alle stod der på flodbrinken og stirrede på vandet og isen, mens jeg bad. Vi havde ikke stået der mere end fem minutter, da det umulige skete: isflagerne holdt pludselig op med at flyde, som om nogen holdt dem tilbage. Vandet var isfrit, lige der hvor det var meningen, at vi skulle krydse over. Vandet flød stadig, men isen blev holdt tilbage og hobede sig op.

Alle 60 heste og muldyr krydsede da over ...og så snart det sidste dyr hoppede op på flodbrinken på den modsatte side, begyndte isen straks at flyde ned ad floden igen. Det var en meget mærkelig oplevelse”.

Rinpoche aflagde så sit Getsul løfte (novice munkeløfte) overfor Regenten, Taktrag Rinpoche, der gav ham navnet *Ngawang Losang Chokyi Nyima*.

Rinpoche var en meget flittig student, selvom han i starten ikke brød sig om at være på Drepung, hvor han pludselig var én ud af 10.000 munke, mod før at være centrum på et stort gods med mange mennesker, som kun var til for ham, og som fik ham til at føle sig som en prins. Han fandt det også meget svært at studere i starten på grund af sin unge alder. De andre munke i klassen var omkring 18 år gamle, da de begyndte.

Selvom Rinpoche var meget ung, og selvom det allerede var blevet besluttet af Tarab Ladrang, hvem der skulle være Rinpoches specielle lærermester, fulgte Rinpoche sin egen vilje, og spurgte *Ven. Khensur Pema Gyaltzen Rinpoche*, som han var blevet meget imponeret af, om han ville være hans lærer. Khensur Rinpoche var overrasket og samtidigt meget betaget af denne lille viljestærke Lama og accepterede sin elev, hvis og såfremt Tarab Ladrang var indforstået – på denne måde blev, den senere berømte lærer og Abbed af Drepung Universitetsklostret, Rinpoche`s vigtigste lærer.

Udover at hjælpe Rinpoche gennem de formelle akademiske studier underviste Khensur Rinpoche også Rinpoche i Yogaerne. Tarab Rinpoche fortæller:

”Da jeg var ti eller elve år gammel begyndte Khensur Rinpoche formelt at træne mig og tre andre Lamaer i, hvordan man arbejder med drømmetilstanden. Han underviste os ikke i Drømme Yogaens formelle praksis, men i en mere simpel metode. Denne var at visualisere Manjushri (Visdomsaspektet), hvis mantra vi skulle gentage før vi lagde os til at sove. Når vi var i drømmetilstanden, skulle vi igen kontakte Manjushri og stille ham de spørgsmål, som vores lærer havde forberedt til os. Det forventedes så, at vi ville vågne med svaret.”

”Vi trænede dette i omkring en måned, idet vi stillede spørgsmål om hvordan vi kunne løse forskellige menneskers helbreds problemer og den slags, hver aften før vi gik i seng. I slutningen af denne periode fortalte Khensur Rinpoche mig, at jeg havde særlige evner for at arbejde med drømme i drømmetilstanden. Han har sikkert også fortalt dette til nogen af de andre munke, for mange af dem begyndte herefter at komme til mig for at bede mig finde svar på deres spørgsmål i mine drømme. Jeg tog deres spørgsmål med ind i drømmetilstanden, og prøvede at finde svar og opnå klarhed omkring deres situation gennem mine drømme”.

”Khensur Rinpoche holdt mig travlt beskæftiget med at tage spørgsmål med ind i min drømmetilstand hver nat. Næste morgen fortalte jeg ham svarene, og han underviste mig i at tyde dem. Jeg gjorde dette hver dag i tre år. Da jeg var tretten, modtog jeg formel undervisning i de Seks Yogaer, heriblandt Drømme Yogaen. Fra da af begyndte jeg at praktisere den Tantriske måde at arbejde med drømmetilstanden på, og jeg opnåede at beherske den klare (lucide) drømmetilstand, og begyndte at bruge drømmetilstanden i forbindelse med min spirituelle udvikling. Jeg fortsatte mit drømmearbejde ved siden af mangan anden praksis såvel som ved siden af mine formelle studier. Det er især baseret på min oplevelse af at arbejde med drømme i drømmetilstanden og gennem at forfine mine evner i drømmetilstands, at jeg senere udviklede teorier og praksis i forbindelse med drømme med henblik på personlig udvikling og psykoterapi - som i mange år har været en del af min undervisning af vestlige studerende”.

Rinpoche modtog en omfattende traditionel uddannelse i Buddhistisk `videnskab om sindet og fænomenerne` (`science of mind and phenomena`), i metafysik såvel som i meditations disciplinerne herunder tantra, og sluttede sin uddannelse da han var firetyve år med den højeste akademiske grad Lharampa Geshe. Han blev tidligt i træningsforløbet anerkendt for sit klarsynede intellekt og store videbegær, som fik ham til at vende mange næsten uberørte sten. Rinpoche var aldrig tilfreds med formel undervisning, han spurgte altid videre, hvilket gjorde ham langsomt men sikkert i stand til at trænge dybt ind til de universelle aspekter i Buddhistisk `videnskab om sindet og fænomenerne`, som allerede da formede grundlaget for hans senere udvikling af *Unity in Duality*. Da han var 13 år gammel, begyndte Rinpoche at undervise i Drepung. Han blev kendt som en af de bedste lærere og var blandt de allerbedste debattører, samt for hans store medfølelse med sine opponenter – han havde derfor mange elever i Tibet, før han var nødt til at flygte i 1959, da han var firetyve år gammel.

Tarab Rinpoche flygtede til Nordindien, hvor han tilbragte de næste to år i flygtningelejren Buxaduar. Han fulgte sin lærer Khensur Pema Gyaltsen`s ønske og oprettede det traditionelle studieprogram og underviste sine elever. Da fremtiden tegnede sig meget usikker, og de alle måtte erkende, at de havde mistet alt på det ydre plan, bad Khensur Rinpoche Tarab Rinpoche om igen at bruge sine drømmeevner for at finde en måde, hvorpå han kunne uddrage og fastholde essensen, af hvad han havde lært i Tibet.

Rinpoche havde da en drøm, hvor han modtog fire vers, af hvilke han stadig huskede de tre, da han vågnede. Han skrev dem ned, og Khensur Rinpoche var henrykt, da han så dem. Det tog dog Tarab Rinpoche mange år før det stod helt klart for ham, hvad digtene betød i dybden. Da Rinpoche langsomt begyndte at udvikle sin egen særlige vej i Vesten, *Unity in Duality*, blev det mere og mere klart, at alt som udfoldede sig som *Unity in Duality*, faktisk lige fra starten var gemt i disse digte. En gang da Ven. Kalu Rinpoche besøgte Tarab Rinpoche i Danmark, viste Rinpoche disse digte til ham, og Kalu Rinpoche svarede, ved at spørge om hvilken praksis Rinpoche udførte.

Han mente ikke at Rinpoche kunne have skrevet eller udtænkt disse digte, med mindre han havde været i en helt usædvanlig tilstand. Kalu Rinpoche fortalte, at ud fra ordene og stavemåden og sætningerne sammensætning kunne man se, at disse digte ikke var fra nutiden – de var fra en anden meget anderledes tid, og var virkeligt meget specielle.

Mens Tarab Rinpoche var i flygtningelejren Baxadur mellem 1960-1962, blev han først tilbudt at tage til Japan, dernæst til Tyskland og til sidst til Danmark. Rinpoche tøvede meget med at forlade sine elever og sin gamle lærer, men ved den tredje anmodning fra Hans Hellighed Dalai Lamas administration sagde Rinpoches lærer, at han var nødt til at acceptere denne invitation fra Prins Peter af Grækenland og Danmark, Det Kongelige Bibliotek i København og Københavns Universitet. Rinpoche tog da til Danmark fra 1962-1965 og underviste i Tibetansk Sprog og Kultur og tog sig af den særlige tibetanske samling af manuskripter og bloktryk, som var erhvervet af Prins Peter og andre samlere. Her tilegnede han sig således sine første indtryk af den moderne kultur.

Rinpoche var egentlig mest interesseret i at tage tilbage og undervise sine elever og tage sig af sin gamle lærer, men det skete aldrig. For da han kom tilbage til Indien havde Den Tibetanske Eksilregering brug for ham på grund af hans høje uddannelse og åbne sind. Hans Hellighed Dalai Lama bad ham om at overtage jobbet som Direktør for Tibet House i New Delhi. I denne stilling sammenførte han en stor samling af Tibetanske antikviteter for museet, som man kan se udstillet der i dag. Efter dette Direktør job skulle Rinpoche have været udnævnt til Leder af De Tibetanske Studier i Sarnath. Rinpoche følte sig imidlertid ikke godt tilpas i denne 'indiske mellemkultur', som han ikke følte længere var et rent udtryk for de gamle kulturer, og endnu ikke var 'moderniseret', men blot hagede efter vestens materialistiske kultur.

Rinpoche besluttede da i 1967, med tilladelse fra Hans Hellighed Dalai Lama, at tage skridtet fuldt ud og rejse til Vesten, for at lære den moderne kultur og dens folk nærmere at kende. Tarab Rinpoche var da seriøst begyndt at spørge sig selv, hvordan den omfattende viden, han havde tilegnet sig i Tibet, kunne blive åbnet op og finde praktisk anvendelse udenfor Tibets trygge spirituel-religiøse sammenhæng.

Rinpoche tog tilbage til København, hvor han fik sin stilling som underviser på Københavns Universitet tilbage, ligesom han var forskningsmedlem af ledelsen i den Tibetanske Sektion på Det Kongelige Bibliotek indtil år 2001. Afslutningen på hans mange års arbejde på Det Kongelige Bibliotek var publikationen af "*Catalogue of Tibetan Manuscripts and Xylographs*" i 2000 (Curzon, Richmond, Surey Press/ Royal Library, Copenhagen 2000).

I 1985 oprettede Rinpoche Dansk Tibetansk Kulturelt Selskab. En gren af dette var Tibet Hjælp, en sponsorerende organisation, hvorfra mange tibetanske børn, unge og voksne har modtaget støtte til uddannelse o.s.v. I 1988 opmuntrede Rinpoche undertegnede til at oprette Støttekomite for Tibet, og Tarab Rinpoche arrangerede hans Hellighed Dalai Lamas besøg i København i 1988, i 1991 og i München i forbindelse med *Tendrel / Unity in Duality Konferencen 2002*.

Udover at bestride sine poster på Universitetet og Det Kongelige Bibliotek og andre aktiviteter i Danmark, fortsatte Rinpoche sin egne udforskning. Han måtte krydse mange svære grænser på sin vej i sin egen udvikling og kæmpe mod det tilsyneladende, indtil lag af virkelighed opløstes og nye døre åbnede sig – igen og igen – indtil han nåede et stadie, hvor alle forbindelserne i *Tendrel*, den gensidigt forbundne natur i alt der eksisterer, som er grundlæggende for det Buddhistiske paradigme, fremstod krystalklart for ham og i og med ham selv. Først da begyndte han igen at

studere de gamle Indo-Tibetanske skrifter, som han ellers havde lagt væk for en del år for at hans egen proces kunne udfolde sig.

I slutningen af 1970'erne begyndte Rinpoche for første gang at dele sin indsigt med et bredere vestligt publikum på en af de første internationale Konferencer i Transpersonlig Psykologi, som blev holdt i Lapland i Finland, hvor han var inviteret sammen med sin lærer Khensur Rinpoche. Det var her Rinpoche på opfordring begyndte at undervise i Buddhistisk filosofi og videnskab om sindet. Det var også dengang han fik forbindelse med Stanislav Grof og Selskabet for Transpersonlig Psykologi, for hvilket han i nogen tid var østens repræsentant, som bl.a. bragte ham til Esalen / Californien og Sydamerika. Det var også her han mødte Ronald D. Laing, med hvem der de næste år fulgte et tæt og frugtbart samarbejde. Tarab Rinpoche holdt adskillige foredrag ved Transpersonlige og Tibetologiske Konferencer og på adskillige Europæiske og Amerikanske Universiteter. Han udgav mange artikler om Buddhistisk filosofi og psykologi.

Det var dengang de forskellige elementer og aspekter af *Tendrel* eller *Unity in Duality Videnskaben om Sindet og Fænomenerne*, *Personlig Udvikling så vel som Sprituel og Psykoterapeutisk Anvendelse*, der var baseret på hans dybe erfaring og viden om den Tibetanske tradition, begyndte at tage form. I slutningen af 1980'erne lykkedes det Rinpoche at integrere de forskellige aspekter i hans forbundne system *Unity in Duality* med særlig vægt på den gensidigt forbundne natur i og med subjekt og objekt, krop og 'sind' såvel som 'energi' og materie forholdene – hvorved han klargjorde sit dybe ønske om at åbne op for rigdommen i de universelle aspekter af den buddhistiske forståelses- og meditationsvisdom, også for mennesker som hverken er knyttet til den Tibetanske kultur eller den Buddhistiske religion.

Tarab Tulku har afholdt *Unity in Duality* workshops over hele verden. Han stiftede Institutter i Hørsholm, München / Hamburg, Helsinki, Stockholm, Tartu, Bruxelles, Paris og London. I 1994 underviste Rinpoche for første gang i det 3-årige *Unity in Duality Uddannelsesprogram* ved det belgiske Tarab Institut. I det præsenterede Tarab Rinpoche de universelle aspekter i det Indo-Tibetansk Buddhistiske '*Videnskaben om Sindet og Fænomenerne*', *Personlig Udvikling så vel som Psykoterapeutisk Anvendelse* i overensstemmelse med behovet hos en stærkt rationel-teknologisk udviklet kultur. Siden da har han videreudviklet *Unity in Duality Uddannelsen*, assisteret af undertegnede, nu i form af et fireårigt uddannelsesforløb i 1997 og i 1999 ved Tarab Institutterne i München og Stockholm, i 2002 startede *Unity in Duality Uddannelsen* i Paris og i 2003 i Hamburg. Rinpoche planlagde at starte et lignende *Unity in Duality Uddannelsesprogram i Indien, Dehra Dun, marts 05*, hvor han, tilskyndet af Hans Hellighed Dalai Lama, ville have begyndt at dele sin dybe viden med andre Tibetanske lærde.

Tarab Rinpoche anså at *Unity in Duality* var nøglen i mødet mellem den Østlige 'indre' visdom og moderne Vestlig videnskab. Fordi *Unity in Duality Paradigmet* baseres på den østlige visdomstraditions *essens* og derved på en universel tidløs viden, bliver det gennemskueligt, at mange af dets aspekter korresponderer med fundene i den moderne naturvidenskab. Som et naturligt resultat heraf arrangerede Tarab Tulku og undertegnede en *videnskabelig konference med deltagelse af mange forskellige videnskabsdiscipliner Tendrel / Unity in Duality, i München 2002*. Rinpoche's sigte med konferencen var 2 strenget: At fremhæve de universelle aspekter i den gamle visdom, som kommer til udtryk i de Indo-Tibetanske skrifter, og at introducere den ældgamle visdoms universalitet hinsides dens kulturelle eller religiøse betingelser til de vestlige videnskabsfolk. Rinpoche håbede således at skabe et bredere grundlag for kommunikation og for uddybende gensidig udveksling, forståelse og anvendelse af det bedste fra den gamle og moderne

verden. Fundamentalt set sigter den gamle visdom og den moderne videnskab mod de samme mål, og det bliver tydeligt i mødet mellem *Unity in Duality Paradigmet* og den Moderne Videnskab.

Der vil blive udgivet en bog om *Tendrel / Unity in Duality* Konferencen til foråret, i første omgang på Tysk, på Thesus Verlag, Germany. Hvis den bliver en succes vil den blive oversat til Engelsk og måske også til Dansk - vi vil annoncere den på vores hjemmeside: www.tarab-institute.org

Tarab Rinpoche havde inviteret Hans Hellighed Dalai Lama til Tendrel Konferencen i München. Da Rinpoche her gav Hans Hellighed de første kapitler af sit skrift, gav det Rinpoche og Hans Hellighed lejlighed til for første gang at diskutere Rinpoche`s arbejde. Beskeden som han var, havde Rinpoche aldrig før fortalt Hans Hellighed eller andre Tibetanske Lærde, om det arbejde han havde udført i alle de år, han havde opholdt sig i Vesten. Hans Hellighed var dybt entusiastisk over Rinpoche`s arbejde. Dalai Lama fortalte Rinpoche, at han havde søgt blandt de Lamaer, der var taget til Vesten, efter denne slags erkendelse og frembringelse, og han blev klar over at ingen andre end Tarab Rinpoche kunne have udført det, fordi det, ud over nødvendigheden af en dyb forståelse for den moderne kultur og et videbegærligt sind, også krævede denne brede og dybe viden og erkendelse af den Indo-Tibetanske visdom, som kun ganske få personer stadig har.

Hans Hellighed Dalai Lama bad straks Rinpoche om at komme til Indien og undervise ved de Tibetanske Institutioner i Nord- såvel som i Sydindien. Da Rinpoche`s arbejdsprogram allerede var fyldt op, kunne Rinpoche kun nå at undervise ved 21 Tibetanske Institutioner i Nordindien på dette tidspunkt. Undervisningsturen blev arrangeret sidste oktober af Hans Helligheds privatkontor i samspil med Eksilregeringens Uddannelses Ministerium. Til Tarab Rinpoche`s store overraskelse blev han modtaget overalt med den dybeste respekt, som en af de helt 'store' Lamaer. Men Rinpoche fik senere af vide af munke i Dharamsala, at hans Hellighed for nylig havde fortalt i de store Tibetanske Klosteruniversiteter i Sydindien, at han anså Tarab Rinpoche som denne tids bedste Tibetanske læremester.

Efterskrift

Selvom vores lærer og kæreste ven Ven. Tarab Tulku Rinpoches død er et stort tab for os alle, har den måde Rinpoche taklede sin sygdom og dødsprocessen på været en dyb inspiration for mange. Hans fantastiske optimisme, mod og den dybe motivation han viste i sin undervisning indtil det "allersidste øjeblik" – og endda hinsides "det sidste øjeblik", virkeliggjorde for os, præcis hvad han havde lært os i forbindelse med livets største mysterium: døden. Da han til sidst manifesterede en væren, som når man kontakter den, ikke efterlader én med følelsen af at være adskilt fra ham, men tværtimod opleves som en forening – gav han os en utrolig gave – og sandsynligvis den dybeste belæring indtil dato.

Af hele mit hjerte, og på vegne af dine elever, beder jeg dig Rinpoche at fortsætte dit umådelige virke i hvilken form du end måtte være. Vi på vores side vil gøre vores bedste for at indstille os på den nye situation og kontakte det store nærvær, du manifesterer hinsides den fysiske form, så vi til stadighed kan følge din vejledning. Vi vil også gøre vores yderste for at forstå, praktisere og anvende din dybsindige lære udmøntet i *Unity in Duality*. Og vi håber i fremtiden at kunne opfylde dine ønsker, at vedrørende den *Ældgamle Visdom - hinsides kultur og religion* – du har uddraget fra Tibets arv, og som du har gjort tilgængelig for os, om at den må overleve og blomstre med det

formål at skabe harmoni i og mellem mennesker og gøre os i stand til at genoprette samhørigheden mellem mennesket og naturen.

Tak for alt og meget mere, Lene